

Stek 1713 900

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond: o dată 14 fil., a dóua óra 12 fil., a treia óra 10 fil., și de fiesce care publi-cațiune timbru de 60 fil.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la •Redacțiunea și Admini-strațiunea Unirii• în Blaș.

Anul X.

Blaș 12 Maiu 1900.

Numérul 19.

Magiarii gr. cat. și „Unirea“.

Duminecă dim. am primit cu *express*, răspunsul Ill. Sale Dnii Szabó Jenő. Scrisórea acésta ar fi putut eventual să apară în Nrul trecut al foii nóstre, de n'ar fi fost spedită la ultima postă *Munkács*. Grozav de bine sînt orientați dnii din comitetul regnicolar al magiarilor gr. cat. cât nici nu știu unde e Blașul, și nu-î mirare, că ast fel mai comit și câte o greșală.

Lăsăm să urmeze în traducere fidelă acest răspuns, rezervând a ne face observările nóstre la sfârșit.

Răspuns Preaonoratei Redacțiunii a „Unirii“.

Preaonorate Domnule Redactor!

Bucuros ne-am dimité în schimb de idei cu „Unirea“, fóea coreligionarilor nostri români greco-catolici, în ceea ce privesce liturgia magiară. Am fi gata a o face acésta, de o parte pentru ca să dovedim, că mișcarea nóstră nici de cât nu invólvă gravamine pentru interesele coreligionarilor nostri români, ma în casul, când magiarimeii greco-cat. i-s'ar da liturgia magiară, prestigiul unirei ar cresce enorm, și acésta ar aduce și românilor multe avantagii materiale și morale, mediate și imediate; de altă parte înse și pentru aceea, ca discuția asupra mișcării să o străpunem în presa bisericéscă, singură competentă.

Înse la ori ce discuție cu bun sfârșit se recere primirea sinceră a unui principiu fundamental comun, care să fie punct de mănecare pentru partidé. Decî ca schimbarea nóstră de idei să ajungă la ținta dorită, ar fi de lipsă, ca și „Unirea“ să recunoscă un ast fel de principiu fundamental, pe care și noi se îl putem numi al nostru.

Preaonorat Domnia-Ta înse, de și zici, că în fond nu ai nici o excepțiune în contra, ca limba magiarilor greco-cat. neaoși să fie introdusă în cultul divin, cu tóte acestea declarî, că ast fel de magiarî neaoși nu există, și întréga nóstră mișcare este numai opera șovinistilor și a renegaților. Dacă deci Preaonorat D-Ta în contrazicere cu adevérul istoric negî, că există magiarî greco-cat. dacă nu recunoscî, că în țara acésta aprópe dóuë sute de mil de magiarî greco-catolici nu vorbesc altă limbă de cât cea magiară, atunci ne este imposibil a ne dimité în discuție serióasă. Până când în presa română se afirmă sus și tare, că magiarî greco-cat. nu există, până atunci ori ce clarificare imprîmutată rămâne imposibilă.

Noi am dovedit în memorandumul adresat Sfintului Scaun apostolic, că în patria nóstră tot de una au fost magiarî, cari au urmat ritul grecesc. Nu am tras la îndoélă, că în magiarimea de rit grecesc s'au contopit în decursul vécnurilor slavi și alte elemente. Ne-am provocat la faptul, că comuna Hajdu-Dorog deja pe la mijlocul vécului al XVII-lea numai așa a putut fi câștigată pentru unire, că s'a pus în prospect cultul divin în limba magiară. Peste tot la lumina scrutării ne-

preocupate a faptelor, existența magiarilor greco-cat. o pot nega numai aceia, cari ochi au și nu vîd, urechi au și nu aud.

Am declarat de nenumérate ori înaintea lui Dumnezeu și a ómenilor, că nu servim nici un fel de tendințe politice; și în p. V. al programului nostru, — am arétat, că nu voim să știrbim nici drepturile rutenilor, nici ale românilor, ci, că din potrivă, chiar rázimându-ne pe drepturile lor, ne nisum a esopera și recunoscerea dreptului nostru. Și atunci când unii au adus înainte, că limba română în biserică e numai un lucru de contrabandă, am declarat, că dacă românii ar fi siliți să reintroducă limba slavică veche, noi am fi cei dintâi, cari am protesta împotriva acesteia.

Fată de acestea „Unirea“ nu o dată a scris ast fel de articlii batjocoritori în contra nóstră, în cât românii apar azi în întregă presa și opinia publică magiară ca dușmanii pe față a causei magiarilor greco-cat.

Unde este deci basa comună, pe care am pute tracta unul cu altul?

Noi recunoscem cu plăcere existența românilor greco-catolici și dreptul la limba lor. Să recunosceti și Preaonor. D-Vóstre existența magiarilor greco-cat. și drepturile limbii lor, și apoi putem începe pertractările pentru asigurarea limitelor. Până atunci înse acésta e cu neputință.

Regretăm, că din corespondențele private a unor foii, „Unirea“ a concludat la fiascul peregrinajului nostru la Roma și s'a bucurat de acela; cu tóte că mișcarea nóstră nu a făcut fiasco, și nu are nime nici o causă de a se bucura de acest pretins fiasco. Din articolul lui Kecskóczy Ódön nu se póte

Feuilleton.

Nevasta mea și eu.

— de Otto Spielberg. —

Eú sînt de regulă bine dispus; nevasta mea numai a rare ori. Eú îmi cânt cîntecul: „Dómne, cât e de frumósă,“ — nevasta mea se vaietă de durere de cap. De nu-î ud numai de cât un ștergar cu apă rece să-î fac o cataplasma, sau de nu-î rad numai de cât hirean să-î pun în cefă, sau cel puțin, de nu o conduc numai de cât la sofă și să-î adiu obrajii, atunci îmi spune că-s neajutorit; și de s'ar întimpla să-mi vină mie când va vre'o durere de cap, atunci aș putea să mă prind pe ori cât, că și ea ar face chiar ca mine. Cu aceste îmi pierd ori ce dispoziție și vin în neplăcuta situație de a începe certy cu cine îmi cade în cale . . .

Eú iubesc liniscea. Când totul în casă e atât de liniscesc, mă apucă un sentiment inspirator și dau audiență gândirilor mele. Nevasta mea înse zice, că de cât s'a măritat

după mine, mai bine întra într'o mănăstire ori împletia cosită albă. Cel puțin o dată în patru săptămâni ar da câte o cină și și-ar petrece cu prietinitile. O dată în săptămână ar veni Reuniunea damelor la ea și cel puțin de trei ori pe săptămână ar trebui să se țină gata de a primi visite. Dacă tu — zice ea ascuțit, — vrei să te închiđi ca omida de mătăsu, atunci o poți face, dar pe mine nu mă poți aduce la atăta, — eú am lipsă de societăți cu spirit. „Mărință, dă-mi sticla ta de mirosit mi se face rău.“ — „De ce, rogu-te?“ — „De societățile tale cele cu spirit, amestecat cu cafea.“ — „O, tu om rău!“ — Ea nu mi se mai arată în ziua aceea.

Ne-am propus, să facem o preumblare. Eú, pentru aerul cel bun, aș urca bucuros dealul. Nevasta mea înse zice, că atunci ar trebui să transpire prea tare. De-î zic: Acésta-î chiar bine pentru tine, atunci îmi răspunde: „Multele albituri în casă nu-ți plac.“ Cu aceea sînt plătit și-î întind mâna ca un luptaciú prizonier . . . „drăguță, n'ar fi bine să vedem și noi o dată ciocăria sburând și să o ađim cîntînd prin holde?“ — „Acésta o poți face singur, dacă-ți convine — eú vreu înse să umblu între ómeni,

că de aceea am eú garderoba cea elegantă nu pentru ciocăriile din cîmp.“

Și așa ne preumblăm apoi, conduși de cele mai deosebite sentimente. Salutăm pe promenadă . . . în dreapta . . . în stînga . . . domnul profesor . . . dómna profesórá . . . complimente . . . plecáciune . . . salutare . . .

Nevasta mea e încântată, pe când eú tot ard, par'e-am ședut unde va pe urzici. Și mă și cam înghimpă, căci mă cuget, că la adecă, muerile esercită titlul de demnitate mai mult de cât bărbații, de și nu au nici un merit la acela. Mă cuget mai de parte, că adecă titlaturile și onorurile fac pe muiere mărginită de spirit; că o muiere face adese pe bărbatu-so de ris, dacă d. e. Exelența Sa are o muiere, care-î o gască; mai de parte, că multe . . . Aci trebuie să încetez, căci nevasta mea mă privesce atât de suspect. „Parcă rezonezi în continuú?“ — „Ba nu.“ — „Bine-î, bine, vom vorbi mai târđiú.“

Eú iubesc mîncările acre, nevasta mea cele dulci. „Ori“ îmi declară ea, „trebuie să purtăm dóuë gospodării, una după gustul tîu, una după al meú, ori mîncî și tu ce îți

ceti așa ceva, pentru că de ar fi chiar adevărat, (despre ce eu înse nu am nici o cunoștință,) că ore care ceremonier s'a purtat în mod curios cu ocaziunea predării memorandumului nostru, acesta ar arăta numai atâta, că fără scirea lui s'a întâmplat ceva. Dar nu fără scirea Sfinției Sale. Sfinția Sa a fost orientat despre aceea, că ce fel de vorbire i-se va adresa. Nu a impus oratorului tăcere, pe cum a scris „Unirea“, fiind că a știut bine, pentru ce ne prezentăm înaintea Lui. Dacă falmele „Unirii“ ar fi adevărate, întregul nostru comitet nu ar fi fost primit și încercat cu distincta grație de care s'a împărtășit.

„Unirea“ zice, că românii n'au întreprins nici un paș pentru a provoca pretinsa isbândă. Asta o recunoștem și noi cu adaosul, că nici nu ar fi putut face.

Căci, dacă într'adevăr acolo domnesc o ast fel de direcțiune slavofilă, pe cum scrii Preaonor. D.-Ta, atunci interesul comun ar pretinde, ca românii și magiarii în conțelegere să se siléscă a contrabalansa acest curent, pentru că separat nici românii, nici magiarii nu pot veni în considerare.

Alt cum direcțiunea rusofilă ce i-se impută acum Romei, e tare neverosimilă. Roma nici când nu a fugit după un ast fel de car, care nu o așteptă. În aceea-și măsură iubesc acolo toate națiunile, cărora aparțin fi credincioși ai bisericii. Roma nu stă în serviciul nici unei politice naționale ultraiste.

Preaonorat D.-Ta ai cetit în vre o fée ore care despre așa numita afacere a stégului. Fapt e, că noi am făcut ca stégurile austriace să fie înlocuite cu stéguri magiare. Împrejurarea, că cine va a însoțit lucrul acesta cu observări glumețe, și că declarația aceluia mi-se impută mie, să nu Te aducă

în confuziune pe Preaonorat D.-Ta. Dór însuși scrii, că nu ești prietinel mișcării noastre, de ce dar să Te mănii pentru o glumă rea, pe care în urma urmelor nime nu a luat-o în serios.

Lucru mai serios e acela, că un bărbat eclesiastic de rit grecesc din Roma, s'a nisnit a mă capacita și cu aceea, că dór și așa vin românii și vor cere susținerea nevătămătă a limbii lor bisericesci, demonstrând în contra limbii magiare. Nu știu, că ore cetesc în Roma „Unirea“, saă nu, dar într'adevăr, dacă ai cetit articolul scris despre peregrinajul proiectat, anevoe vor fi ajuns la o altă conclusiune.

Azi scim deja și bucuros recunoștem, că peregrinajul proiectat al românilor nu are nici în clin, nici în mâncă cu mișcarea noastră. Dar și acesta nu din „Unirea“ am aflat-o, ci din desavuarea aceea, de care s'a împărtășit „Unirea“ din loc competent.

Intr'adevăr tare mi-ar plăce a-i convinge pe coreligionarii nostri români despre aceea, că mișcarea noastră nici de cât nu este păgubitoare pentru ei și pentru interesele lor. Dar dacă Preaonor. D.-Ta și de aci înainte vei vede în noi numai ruteni „renegați“, atunci ne este imposibil a pune stavilă furtunei, care erumpe după ast fel de afirmațiuni ici coala în presa magiară împotriva presei române.

Pacea nu noi o conturbăm.

Am rămas cu distinsă stimă

Budapesta 4 Maiu 1900.

Comitetul regnicolar al magiarilor
catolici de rit grecesc.

Szabó Jenő m. p.

membru al Casei magnaților,
președinte.

pun pe masă eu, nevasta ta. Căci nu cred, — zice ea cu voce înălțată, „că eu așa avea gust de a mă împărtăși din acrele tale plăceri“. Ast fel am făcut compromisul, că o dată pe lună să mă împărtășesc de favoritele mele cele acre, și aceea se întâmplă în ziua, când îi dau bani pentru susținerea casei. „Veți tu,“ îmi zice ea înfundând în portmoneu cele două bancnote de câte o sută de marce, „cum fac eu tot pe placul tău. Nici nu zici nimic? Dar . . . ce se și cred despre tine? (Aci vócea ei te un accent tragic). Puteai tu să-ți lai o sută de femei și nu ai fi nimerit una barémă, care să fie atât de modestă, ca mine“. Eă, în loc de răspuns, dau din cap. „Nu!“ strigă ea aprinsă de mânie, „bărbatul acesta-i nesuferibil“. Și cu vorbele aceste ia o poziție de teatralistă.

Medicul ni-a consultat se mergem la băi; eu la Karlsbad ea la Baden-Baden. „Dar ambi de o dată nu putem părăsi casa“, acesta-i prima ei opinie categorică. „Póte să erumpă vre un foc, póte veni o tempestăte, — póte fulgere, — póte vre o rumpere de nor, — póte . . .“ „Prea bine,“ îi întrerup eu vorba. „atunci merg eu întâiu, că așa a spus medicul.“ — „Mi-am închipuit numai de cât, că domnul bărbat va vrea să călătoréscă întâiu, și muierea póte rămânea singură spre a păzi bordeiul. Fórte bine, minunat chiar! Tot mereu învătăm a vē cunóșce pe voi bărbații, — ah, că eu avui nefericirea (aci suspină de se cătrămură) de a mă mărita după un așa bărbat! (Aci o pauză și de ore ce eu nu i-am răspuns nimic, continuă ea:) Tu ai fi bun bucuros să te scapi de mine? Să vede că trăesc prea mult! Da, și-ar trebui altă femeie tinără . . .“ — „Te rog să tacă aceste nu le pot suferi.“

Cine a avut ast fel de dispute, acela scie, cum taie în carne viie ast fel de impuțări și ce sguđuire teribilă pot cauza. Și fără de a mă cugeta mult, continuai: „Atunci călătoréscă tu la Baden-Baden și până atunci eu rămân acasă“. Cu aceste a încetat furtuna.

De patru zile îmi umblă în sus și în jos . . . ușa casei se deschide tot mereu, o dată intră, mai croitorésă, mai modista, mai un comis din prăvălie cu pachete colosale. Chilia de locuit e ca un magazin de vestminte și când eu trebui se erump, vēđind grămadă ce trebuia dusă la tren: „Ar crede omul că tu nu mergi la băi spre căutarea sănătății, ci te muți cu totul,“ atunci sări aprinsă ca o flacără și mi se postă înainte cu vorbele: „Ce, ai voi póte să merg la băi ca o cerșitoare?“ — „Mi se pare“ — cutezai eu a observa, — că aici încă nimenea nu te-a ținut de atare“. — „Aci în loc“, răspune ea, „aci e cu totul alt ceva, pentru aci veți bine e garderoba destul de bună. Dar cugetă, când voi face preumblările de după amézi în pro . . .?“ Eă mă scărpinai după urechi. „Alt cum“, adause ea, aceste toate sînt lucruri care tu ca bărbat nu le pricepi și deci nu poți judeca asupra lor.“

Și apoi întorcându-se spre croitorésă, îi zise clătînând din cap: „Îți spun, draga mea, cu bărbații trebuie să ai multă răbdare. Nu te mărita în veci!“

Trad. de

Ioan Pop Reteganu.

Ne bucurăm și noi alătura cu Ill. Sa, că ține să străpună discuția „în presa bisericescă, singură competentă,“ și promitem, că vom păstra obiectivitatea recerută.

Regretăm înse, că deja la început, nu putem recunoșce acela-și principiū fundamental, comun cu Dsa. Da, noi negăm și acum existența neaoșilor magiari gr. cat. și nu putem recunoșce în unitatea limbii, acela-și caracter național.

Avem și noi în Archidieceasă câte va sute de secul gr. cat., cari nu știu limba românească, dar pentru aceea cu fală spun, că „én oláh vagyok“.

În vestitul Macău, pe care așa de a dese îl pomenesce și Ill. Sa, multă vreme românii gr. cat. n'au intrat în biserică, în care rutenii introduseră cu forța limba magiară contra voinței Episcopului Szilágyi, care din acest motiv le-a și închis biserică dar ei o redeschiseră; și cu cari a purtat proces până la Roma, unde Rutenii au fost respinși. Și spre ilustrare afle Dsa, că un ast fel de magiar gr. cat. s'a infățisat cu ocaziunea unei înmormintări, la proto-popul renegat și i-a declarat limpede „esperes úr, a temetésnél az én udvaromban egy szót se énekeljenek magyarul, mert külömben csuffá tesztem ott az emberek előtt, én oláh vagyok, nekem oláhal énekeljen!“

Și credinciosul nu scia românește, saă cel puțin nu scia așa de bine cum scia ungurește, și cu toate acestea pretenșiunea sa a fost fórte categorică.

Dar, ca să mergem mai de parte, vorbesc ore Irlandezii altă limbă de cât cea angleză? și cu toate acestea, nu l-am sfătui pe Ill. Sa să mérgă între ei și să le spună că sînt anglezi.

Nu mai țină Dsa cu atâta tărie la această basă, pe care însuși a făcut-o să începă a se clătina, când recunoșce, „că în magiarimea de rit grecesc s'au contopit în decursul vécurilor slavii și alte elemente.“ Da, Ill. Dle, s'au contopit multe elemente, așa de multe, cât dacă ai încerca să analizezi pe acești „magiari gr. cat.“ n'ai afla între ei pe nici unul de viță curat magiară. Și chiar acesta este adevărata pricină, care ne îndemná pe noi, să nu ne plecăm înaintea „scrutării nepreocupate a faptelor,“ și să nu ne lăsăm a fi orbiți fără trebă de „lumina“, care rezultă din scrutarea acesta. Credeți-ne Ill. Dle, că avem și noi ochi și avem și noi urechi, pe cari le scim folosi fórte bine, pentru destinația ce le-a dat-o Dumnezeu!

Etă dar, că în butul „prestigiului unirii“, în ciuda multelor „avantagii materiale și morale, mediate și imediate“, cu tot serviciul ce ni-l oferiti, în cazul când în biserică noastră am fi siliți să reintroducem limba slavică veche, — noi, nu putem să ne punem pe aceia-și basă comună cu Ill. Ta, și vom continua și mai de parte a vē combate, deplină incredințați, că pe partea noastră e adevărul.

Nu putem înse să nu ne mirăm, cum de se face pomenire în această scrisóre de reintroducerea limbii slave

vechi în biserica românească? Are această limbă vre un titlu de drept, ca limbă liturgică a bisericii române? Credem, că nu! Dacă cât va timp, Românii copleșiți de Slavi, slăbiți din cale a fară, fără ideal și lipsiți de energie, au suferit, ca în biserica lor să se introducă o adevărată contrabandă limba acesta, nu urmază, că ei ar fi recunoscut-o vre o dată de limbă a bisericii lor. Și ast fel și binevoitorul Dta le servitiu rămâne fără mulțumită.

După toate acestea am puté incheia discuția, care, după cum susții Ill. Ta „e cu neputință.“ Noi negăm hotărît drepturile pretinșilor magiari gr. cat. la limba liturgică magiară, și repetim, că pe totă ceata acestora o considerăm de ceea ce este, de nisce, renegați, cari își uită trecutul némului lor, și cari pentru trecătoare bunuri materiale abzie de naționalitatea lor.

Și dacă cu toate acestea mai continuăm discuția, e ca să nu lăsăm fără reflexiune ultimele pasaje din această scrisóre — răspuns.

Se susține că dl Kecskóczy a spus minciuni. De ce nu l'ați adus la ordine, căci dór „Bud. Hirlap“ unde a apărut corespondința respectivă, nu e un ziar de a două mână?

De asemenea declini de la D. Ta paternitatea aseratului cu stégurile austriace. Dar nu-l jinesce ore pe un membru al casei magnaților, când i-se atribue ast fel de „glume rele“, și nu crede, că e de datorința sa să desavueze pe cei ce le-au scornit? Dta, care ești așa mare catolic. nu trebuia să permiți, ca din ast fel de glume nesărate să se pornescă o furtună de injurii la adresa unor catolici ca Dta, trebuia să dai de mult lămuririle cuvenite și să nu mai aștepti, să te provocăm noi.

Că Sfinția Sa a oprit pe Episc. Vályi, să nu-și spună orația pregătită de a casă, de ce încercați de a o mai nega, e un lucru de care s'a scris aproape în toate ziarele?

Aserțiunea, că românii din a lor parte n'ar fi putut contribui, dacă ar fi voit, la neisbînda peregrinajului, — o lăsăm fără răspuns.

În schimb inse nu putem să nu-ți facem imputarea, că dacă Ill. Ta ești așa de convins, că Românii n'ar fi putut face nimic pentru pretinsa neisbînda a peregrinajului, atunci de ce tot Dvóstre ați fost aceia, cari v'ați aruncat cu o furie neaștită asupra bisericii noastre, asupra iubitului nostru Mitropolit, asupra bunului Episcop Pavel, asupra „Unirii“ și asupra tuturor Românilor? E această caritate creștină? ast fel scii Dvóstre predica bunînțelegerea între cei de o lege? așa lucră Dta, magnat al țării, pentru apărarea naționalităților din această patrie?

Trist, foarte trist!

Recunoscem, că e pe partea Ill. Tale dreptatea, când spun, că „Roma nu stă în serviciul nici unei politice naționale ultraiste.“ Da, ai perfectă dreptate, rămâne inse neschimbată afirmarea noastră despre simpatiile rusofile, cari la Roma is în primul plan. Ill. Ta n'ai cetit dóră interviewul,

pe care Sfinția Sa l-a avut în timpul din urmă cu un diplomat rus și cu care ocazie a dat pe față acele simpatii?

Se nu cređi inse, că susținând aceste, noi am vré să zicem, că Roma nu iubesc în aceea-și măsură pe toate națiunile. Nu! Chiar iubirea acesta îndemnă pe Sfințul Scaun, să-și arete deosebita sa simpatie, cătră acele popóre, cari sint mai aproape de biserica catolică și pe cari voesc să le atragă în sinul iubitor al acestei biserici cu ajutorul marelui împărății ruse.

Ar mai fi de limpeđit cestiunea cea într'adevăr foarte serioasă. Te am rugat, și repetim a te ruga, să ne descoperi pe acel bărbat, ori care ar fi acela, care ți-a spus, că proiectatul nostru peregrinaj va fi o demonstrație contra limbei magiare. Nu scim cu cine ai stat Dta de vorbă în Roma, dar facem cea mai categorică declarație contrară acestei acuse și stăm cu fruntea ridicată în fața ori cui, care va avé curajul să o susțină acesta publice. Ill. Ta sci cât prețuesce onórea, tot așa de bine scim și noi și ca creștini și ca preoți. Așteptăm deci să rupi taia de pe acest acuză și să ne numesci pe acel „bărbat eclesiastic din Roma“, care a apretiat așa de nedrept un lucru, înainte de ce acela s'ar fi făcut, sau cel puțin s'ar fi insinuat la locurile competente.

În sfârșit susții, că personal ești convins, că nu vrem să demonstrăm, dar acesta n'o sci din „Unirea“, pentru că din articlii „Unirii“ reeșă chiar contrariul.

Te rugăm Ill. Dle în chiar interesul binepriceput al păcii și a bunei înțelegeri, să ne spui, în cari articlii ai „Unirii“ ai cetit așa ceva, cari sint respectivele pasagi, căci noi nu le cunoșcem, nici le scim.

Sperăm în sfârșit că Ill. Ta nu vei lipsi a ne răspunde și la întrebările aceste, cu aceea-și loialitate, ca de data trecută.

Cu deosebită stimă!

Blaș la 8 Maiu n. 1900.

Aurel C. Domșa
redactor responsabil.

Ajutoriu de stat în diecesa Lugoșului. — Ministrul de culte și instrucția publică, a asignat, — cu ceva mai înainte de cât în Archidieceasă, — suma de 18839 fl. ca întregire a venitelor pe 1899. Ca basă de împărțire, — acceptată spre generală îndestulare și din partea ministrului, — s'a adoptat propunerea Preav. Ordinariat. carele, a întregit, cu puține excepțiuni, venitele preoților teologi la 550 fl. și ale moralistilor la 300 fl. Venitele s'au socotit după fașiunea pentru conscrierea de congrua.

Condițiunea, de a se vidima cuitile din partea organelor administrative civile, s'a omis și în schimb s'a făcut concesiunea, ca sumele destinate preoților, cari într'aceea ar fi repausat, să le potă ridica eređii lor legali. Mai înainte acesta trebuia să se cêră din cas în cas de la Minister. Pe cât aflăm, banii s'au și trimis, ca și în anul trecut, de a dreptul tuturor preoților

respectivi, pe lângă detragerea a 2% în favorul fondurilor diecesane: viduo-orfanal și al preoților deficienți. — acesta fiind în diecesa Lugoșului cheia de contribuire din partea preoților pentru numitele fonduri.

Ne pare bine, că dl Ministru a făcut concesiunea acesta și ar fi fost nespuse de bine, dacă ea s'ar fi făcut și Archidiecesei.

Sinódele bisericii gr. ort. — Continuăm azi raportul despre sinódele bisericii gr. ort.

În ședința a V. a sinodului Archidieceșan, dep. Dr Chirtop, interpeleză presidiul, dacă are cunoștință, că unii dintre protopopi, violéză caracterul național român al bisericii și estradau atestate în limbă străină. Mitropolitul declară, că n'are cunoștință de așa ceva, dar va nisui pentru susținerea dreptului limbei române. Tot atunci se decide o nouă arondare a protopopiatelor, cu desființarea protop. Avrig și Dobra, și cu contopirea protop. Solnoc în cel al Cetății de petró.

Sinodul archidieceșan după o desbatere mai îndelungată a acceptat propunerea comisiei pentru edificarea catedralei în strada Măcelarilor. De asemenea a primit înaintarea archimandritului Dr Ilarion Pușcariu la trépta archiereii votându-i un adaus de salar de 1200 cor.

În ședința a VI. dep. Dr Ioan Ivan interpeleză în afacerea numirii episcopului romano-catolic de la Alba Iulia de episcop al Transilvaniei și întreabă, dacă are presidiul cunoștință oficiósă despre acesta și ce are de enget se facă pentru ca prin acesta se nu suferă vaza bisericii noastre egal îndreptățite? Presidiul răspunde înmediat, că n'are cunoștință oficială despre acesta, dar de alt cum pe biserica noastră numirea atinsă nu o poté jigni, căci mitropolitul ortodox român din patrie este tot o dată și archiepiscop al bisericii ortodoxe din Transilvania, deci în rang mai înalt.

La Arad continuă a se înmpla scene tot mai interesante. În ședința a V. venind vorba despre rehabilitarea pâr. Mangra, adv. Rotariu a invinuit pe Episcopul, că s'a căciulit pe la Guvern pentru Mangra, ér pe acesta, că prin purtarea sa a dat guvernului prilej să se amestece în autonomia bisericii. La invinuirea acesta a răspuns însuși Episcopul în o lungă și des aplaudată vorbire, spunând, că el n'are datină a se căciuli nici în sus, nici în jos. De la guvern a pretins sistarea afacerii care n'a avut nici o dată nici un temei. A lucrat spre a ridica de sub acuză pe un fil sufletesc, care l-a fost elev, pe pe care îl cunoșce de mult, care a lucrat 30 ani cu credință bisericii sale și pe care l-a făcut acum protosincol. Afacerea acesta era mai să se termine, când a întervenit la guvern fil destinși, persoane sus puse, cari l-au acuzat, intrigând în potriua Episcopului, și așa mai de parte.

În ședințele de Joi 2 Maiu n. când cu raportul afacerilor scolastice, după ce dl deputat Goldiș Vas. aduce elogiul dlui Ciorgariu, a venit vorba și despre chipul cum s'ar puté ajuta școlile confesionale prin împreună lucrarea cu gr. cat. Spre acest scop s'a trimis câte o adresă episcopilor nostri de la Lugoș și Orade. Cel dintăiu n'a răspuns nimic, ér al doilea, cu subscrierea vicariului general canonicul Lauran, sfătuiesce în răspunsul său pe Episcopul Goldiș, „să

trcă cu toți credincioșii la legea gr. catolică, și atunci vor înceta toate neînțelegerile și greutățile."

În ședința de Sâmbătă în același Sinod. s'a făcut alegerea Vicarului episcopesc de la Orade. Preacuv. Părinte *Vasile Mangra*, protosincol și prof. de teologie a primit 30 voturi, fiind 20 bile albe, și ast fel a fost declarat de ales.

Ca întregire a raportului din numărul trecut, aflăm din un fragment a epistolei dlui Babeș, publicat în „Trib. pop.", că dsa și-a motivat renunțarea și cu aceea, că „organul publicistic din Arad, mi-a atacat dreptul și îndreptățirea de reprezentant al diecesei."

Revistă bisericească.

Roma. În ziua Sf. Paști latine a repausat la mănăstirea passioniștilor Părintele *Vasile Laureri* la vârsta de 74 ani. Repausatul a petrecut în România peste 15 ani, ocupând funcțiunile de profesor la Seminar și tot o dată de Vicar general. El a fost cel dintâiu canonic în capitolul din Bucuresci. De și venise la vîrstă înaintată în România, totuși a învățat bine limba română și tot de una s'a arătat cu deosebită dragoste față de instituțiunile Bisericii catolice de rit grecesc și mai ales față de Biserica greco-catolică română. Bărbat înzestrat cu o știință filosofică și teologică superioară și tot o dată cu virtuți creștinești foarte rare, prin acestea ca și prin exteriorul său grav, plăcut și oriental, își invoca figura Marelui Vasile, — impunea stima și venerațiunea cea mai mare la toți câți ajungeau a-l cunoște. Fiind încă în Bucuresci a publicat un op bine apreat asupra calendariului și două catechisme, toate în limba română. III. Sa Dr. *Demetriu Radu*, Episcopul Lugosului, îndeosebi a pierdut în persoana Părintelui Laureri un cunoscut și amic ca și carele rare se găsesc în ziua de azi. De pe patul morții, din Roma unde s'a retras în anul 1896, printr'un confrate al său, a trimis *Ilustrității Sale* următoarele frumoase cuvinte: „scrie Episcopului, că Sâmbătă în 10 Martie am primit sacral viatic, și că cea din urmă cetire ce am făcut-o cu o zi mai înainte, a fost aceea a Pastoralii colective dată de Episcopii Români ai Mitropoliei Blasului și carea foarte tare mi-a plăcut." Ast fel acest Părinte venerabil după o viață întreagă petrecută întru deprinderea celor mai alese virtuți creștinesci, în urma unui morb îndelungat, a trecut în liniștea Mănăstirii la sinul Tatălui ceresc. În veci pomenirea lui!

Revistă politică.

Austria. Împăcarea Românilor bucovineni cu presidentul țării au avut de urmare sistarea naționalistei foi „Patria". Deputatul dr. *Popovici* stă de parte de împăcarea aceasta. În ce condiții s'a făcut, lămurit nu se scie. E fapt, atâta că focea s'a sistat, și dl Dr. *V. Branisce* s'a reintors la Brașov. Se pare, că și de data asta Români vor fi trași pe șforă.

Corespondințe.

Oradea-Mare, 24 April 1900 n.

M. O. Die Redactor!

Ziua a doua a Paștilor, pentru publicul gr. cat. român din Oradea-Mare, a fost o adevărată zi de sărbătoare. — Pe cum prea bine ști-ți Canonicul Abate și Vicariul general episcopesc *Ilustrissimul* și *Reverendisimul* *Domn Dr. Augustin Lauran*, mai în zilele trecute fu promovat din partea fericitului nostru Părinte *Papa Leone XIII.* la demnitatea de Prelat domestic. Denumirea acesta, care cu tot dreptul poate fi considerată nu numai distincțiune pentru persoana *Il. Sale*, ci și pentru diecesa întreagă, a adus în mișcare inimile celor ce se interesează mai viu de afacerile noastre bisericesci, și acesta cu atât mai virtos, căci *Il. Sa Dr. Augustin Lauran* este primul prelat domestic din diecesa noastră.

Primii cei ce l'au gratulat pe noul Prelat — după *Esc. Sa* Episcopul diecesan, au fost superiorii seminarului domestic și profesorii preparandiei diecesane împreună cu tineretul de sub conducerea lor. (Aci însemn că gratulații au mai sosit de la *Eminentă Sa Dr. L. Schlauch*, cardinal; de la *Esc. Sa Victor Mihályi*, mitropolit; de la *Esc. Sa Ioan Szabó*, episcop; de la *Il. Sa Demetriu Radu*, episcop; de la *Il. Sa Gustav Majláth*, episcop etc. etc. parte pe cale telegrafică, parte prin postă). Dar tineretul din ambele institute, a căror Rector, respective Director este noul dignitar, nu s'a îndestulit numai cu atâta, nu s'a îndestulit să-și manifeste bucuria și iubirea numai între păreții chilii superiorului, ci a vrut să-și prezente omagiile chiar și în fața publicului.

Drept aceea s'a decis ca tineretul institutelor amintite, să aranjeze în onoarea *Il. Sale* o festivă, a doua zi de S. Paști.

Publicul era adunat la S. Biserica din Olosig, unde preabunul nostru Arhieru venise a asculta Sta Liturgie. După liturgia pontificată de *Il. Sa Lauran*, înconjurat de asistentă numărösă, Episcopul veni în Seminar, ca să vază alumnii, speranța viitorului, să se delecteze în fețele sănătoșe ale lor, și să se întrețină cu ei, cum a făcut și de altă dată, a doua zi de Paști. — Întru aceste publicul, inteligența și țărani împreună cu alumnii, se adunaseră într'o sală din etaj a Seminarului, împodobită simplu, dar cu gust. Îți salta inima de bucurie să veți adunată flăoarea românilor Oradani într'un loc și să veți pe țărani cei simpli cu câtă pietate cântau în laturi și așteptau, să vadă ce o se fie, cugetau bieții că au ajuns în raiu, căci după conceptul lor atâta frumșetă — am auzit zicându-se — numai în raiu se poate.

În fine a succes ca *Il. Sa* să fie condus în sală. Era o conjurație întreagă, în care cea mai mare parte avu — chiar *Esc. Sa*; în dînsul ne era totă speranța, căci fără *Esc. Sa* nu știți fost ar fi în stare cineva să-l conducă în public pe noul Prelat și să-l țină acolo, ca să asculte laude la adresa Sa! În fața Episcopului său a trebuit să rămână, a trebuit să-și plece capul înaintea voii lui *Dumnezeu* și a — tineretului.

Se începu festiva după programa următoare:

1. *Marș festiv* (*Fr. Tucsek*) executat prin corul instrumental seminarial și preparandial.

2. *Proemiu*, rostit de *Ioan Papp* stud. de cl. VIII gimn.

3. *Imn ocașional* (*Fr. Tucsek*), predat de corul vocal și instrumental al ambelor institute.

4. *Odă română* (*Dr. C. Bulcū*), declamată de *Ioan Lupuțiu* stud. de VIII cl. gimnasială.

5. *Quartet din Puritani* (*Bellini*), pe clavier *B. Suhajda* stud. de cl. IV. gimn.; cu flaută *M. Pașcuțiu* stud. de cl. VIII gimn.; cu violina *Al. Csősz* abit. prep.; cu cello *Fr. Tucsek*, prof. de musică.

6. *Odă magiară* (*V. Hetco*), declamată de *Ales. Papp*, abit. prep.

7. *Singur vîghez*, solo cântat de *Mich. Szilágyi* abit. prep. și acompaniat de cor mut.

8. *Odă latină* (*G. de Philippis*) declamată de *Ioan Moldovan* stud. de cl. VI gimn.

9. *Salve o Padre* (*Aldego*) executat prin corul vocal și instrumental sem. și prep.

10. *Marșul lui Piū al IX.*, de corul instrumental al ambelor institute.

Îți creștea inima să vezi cum, și cu câtă insuficiență, s'au predat punctele singuratic. Programa fu executată cu cea mai mare rigore și cele 10 puncte fură predate în decurs de abia o oră. Publicul era încântat, căci nimenea nu-și putea închipui să fie în stare tineretul nostru a procura o ast fel de surprindere, de sigur plăcută, cu atât mai virtos, că până acum, luând a fără biserica, nu se produse în public nici când.

Proemiu a stors lacrimi din ochii sărbătoritului, cari pute erau produse de surprinderea ce i sa făcut: Odele și imnul de sub punctul 3 au fost compuse a nime pentru ocașunea acesta. Totă programa a fost executată cu cea mai mare promptetă, și spre îndestulirea oșpeților; mai mult plăcu partea musicală și pe cum am observat, nu numai oșpeții, ci chiar și Escelența Sa a ascultat cu o deosebită atențiune *Quartetul din Puritani*. La punctul 10 oșpeții nici că voră să se departă; când să ridică *Dr. Lauran*, și cu lacrimi în ochi se adresază Escelenței Sale Episcopului și oșpeților declarând, că dînsul nu a meritat o ast fel de sărbătorire, și cum că Escelența Sa este cel ce trebuie sărbătorit, fiind că El are partea cea mai mare, că fu ridicat la dignitatea de prelat; chiar pentru aceea el dacă avea cunoștință despre cele ce se pregătesc, ar fi contramandat; tot o dată înaintea oșpeților promite Episcopului său fidelitate întru toate și sărutând mâinile Escelenței Sale, care de nou îi gratulează între strigăte de „să trăiască Escelența Sa“ „să trăiască *Il. Sa*“, oșpeții începură a părăsi sala.

După festivitate oșpeții toți din nou l'au gratulat pe noul prelat, se aranjă un dejun și apoi se departară împreună cu Episcopul. Au fost de față dintre eclesiastici; *Esc. Dnul Mich. Pavel*, episcop diec., *Moise Neșiu*, canonic, *I. Maga*, canonic, *P. Mihuțiu*, protopop; *Dr. Fl. Stan* prof. gimn.; *Dr. I. Ardelean* prof. gimn. em.; *Dr. C. Bulcū* secr. episc.; *P. Popescu* prof. de religiune și limba rom.; *G. Darabant* act. ep.; — dintre

domnii: Medvigy preș. de consiliu; Ath. Marienescu, membru al Academiei române jude la Tabla reg.; I. Veress jude tr. în pens.; T. Lazar, adv.; Dr Dem. Kiss, adv.; Dr Cor. Pop, adv.; Dr G. Maté subjude la trib.; Dr A. Lazar, adv.; G. Ciora, cantor; Gavr. Pall, inv.; Gr. Torsan, inv. etc. mai de parte: Dna Mihuțiu, dna T. Lazar, dna Kiss, dna Murășan, dna O. Pop, dna Máté, dnele T. și A. Lazar, dna Tucsek, véd. I. Szabó, dna Popescu, véd. Diț, véd. A. Creț etc. Domnișore: Gizella și Cornelia Erdélyi, Livia Busilla, Eugenia Fritea, Fabiola Amati, dșora Páll, Măriora Papp, Valeria Muth etc. și în fine o mulțime dintre poporeni Oloșului.

Încheiți corăspondința cu aceea speranță, că superioritatea institutelor va afla ocaziune încă mai de multe ori preste an să aranjeze ast fel de festivități, pentru ca să aibă și publicul român din Orade un loc, unde să se potă delecta în artă, și pentru ca și alumnii institutelor amintite să se învețe cu publicitatea, să se deprindă în tot ce e nobil și frumos, să știe reprezenta, și se am și eu ce raporta și din Orade. (Aci în paranteze Vê șoptesc ca să nu audă nimene, cum că totă sərbarea fu aranjată de M. O. D. Dr L. Pallady v.-Rector seminarial, și prin urmare lui este a se mulțumi succesul.)

Cu stimă:

P. C.

Anul jubilar.

Recomandăm atențiunii On. nostri cetitori următoarea corăspundință, în care bravul cler și inteligența din jurul Băii-mari, dioc. Gherla, face deja pregătirile pentru sərbătorirea demnă a anului jubilar și a centenarului al doilea al sf. Uniri. Dete Dumnezeu, ca să aibă câți mai mulți imitatori!

Șișești 4 Maiu 1900.

Onorată Redacțiunea!

În 25 Aprile a. c. s'au ținut aici în Șișești ședința comitetului central al despărțământului „Asociațiunei” pentru comitatul Sătmar.

Cu această ocaziune s'au adunat mai mulți preoți și mireni, cari se interesază de progresul și cultura poporului român. După terminarea agendelor oficiose ale despărțământului, s'au discutat asupra însemnătății speciale a anului curent, pe cum această se relevază din „Epistola Pastorală” a Episcopatului nostru venerabil, din provința mitropolitană de Alba-Iulia-Făgăraș.

Era frumos și pătrundător, cum toți cei de față, inteligență și popor, au fost de acord și unanim în părerea, că trebuie să dăm și noi dovadă lumii despre credința noastră, despre zelul, ce au avut pururea poporul român în conservarea și dezvoltarea simțimentelor sale religioase. Sub impresiunea acestor idei s'au și constituit o conferință „ad hoc” sub conducerea M. O. D. Georgiu Șuta protopop-paroch în Moftinul-Mic, și s'au redactat următorul proces verbal.

„Protocol, luat în Șișești la 25 Aprile 1900. Prezenți au fost preoții și mireni subscriși. Obiectele:

I. Luând de basă și de îndreptar: „Epistola Pastorală” a Veneratului Episcopat al provinței mitropolitane greco-catolice ro-

mâne de Alba-Iulia-Făgăraș, din 6—18 Ianuarie a. c. Nr. 470, — mitropolitan, — îndemnați de zelul nostru religios, deșteptat prin spiritul ce respiră din aceea „Epistolă Pastorală”, pentru sərbătorirea cât mai vrednică a acestui an memorabil, am aflat de bine, ca după esemplul credincioșilor din alte națiuni catolice, și conform dorinței poporului nostru credincios:

Să aducem omagiū public și solemn Mântuitorului Nostru Isus Christos, după intențiunea Preafericicului Nostru Părinte Papa Leon XIII, interpretată nouă prin rostul veneratului nostru Episcopat.

Asemenea să sərbătorim în mod solemn și public aniversarul al două-sutelea de la s. noastră Unire cu Roma.

Cu ocaziunea acestor solemnități să ne îndemnăm cât mai numeroși la participare la pelerinajul iubilare la Roma, ce se aranjează prin Redacțiunea „Unirei” din Blaș.

II. Ce privește timpul și locul pentru ținerea acestor solemnități:

Conferența „ad hoc” decide în unanimitate, ca solemnitățile proiectate să se celebreze în Șișești, în biserica parochială, votivă pentru S. Unire a tuturor Românilor cu S. Scaun Apostolic de Roma. Era timpul se ficséză ast fel:

a) Pentru sərbările iubilare ale ducențenarului S. Uniri să fie ziua SS. Apostoli Petru și Pavel, 12 Iuliu a. c. st. n.

b) Pentru omagiul solemn de adus Răscumpărătorului Nostru Isus Christos, ziua de S. Mărie-Mare, 28 August a. c. st. n.

III. Pentru realizarea acestor rezoluțiuni pie se adoptéză unanim următoarele modalități:

a) Să se pregătésză credincioșii evlavioși la aceste solemnități: prin predică acomodate, prin învățături, după spiritul „Epistolei Pastorale”;

b) Să se alégă comisiuni dintre preoți și mireni pentru aranjarea vrednică a acestor sərbări;

c) Să se rógă Veneratele Ordinariate diecesane de Oradea-Mare și de Gherla, să binevoiescă a încuviința și promova aceste solemnități, și să binevoiască a se reprezenta la ele, pe cum să se invite și auctoritățile publice administrative și judecătorești, de pe teritorul comitatelor Sătmar și Solnoc-Doboca.

(Va urma.)

Fondul de salarisare.

În loc de cunună vesteșitoare pe coșciugul repaus. Iosif Ciura, paroch în Buciumșesă, s'au primit de la fii sei: Alesandru. Simeon și Amalia suma de . . . 20 cor.

Mai nou.

La încheierea foii primim scirea, că Maestatea Sa a numit canonic în Capitlul diecesei de Lugoș pe Preaon. Mihaiu Gianu, protopopul Bogșei montane.

Felicitările noastre!

NOUȚĂȚI.

Sciri personale. Escel. Sa I. P. S. Dn. Mitropolit s'a reintors Sămbătă dim. de la Budapesta.

Din Archidieceșă. On. Ioan Blaga, adm. paroch. în Ghirișul rom. tr. Coșocna și On. Ioan Săbăduș, adm. paroch. în Pănade, tr. Biia, au fost numiți parochi.

Întru memoria lui George Bariț s'a celebrat și anul acesta un părăstas în biserica gr. cat. din Sibiu. A oficiat protop. I. V. Rusu și capel. Togan. „Tribuna” folosește potrivita ocazie, să spună, că la mormintul acestui mare bărbat, care atâta a lucrat pentru nēmul sēu, nu este de cât o simplă cruciuliță de lemn.

Concurs la parochie. Pentru completarea parochiei Craifalău în protop. D.-Sân-Mărtin, se escrie concurs cu terminul de 31 Maiu n. Beneficiile snt: Casă parochială de lemn cu 2 chilii, tindă și cămară. Șură nouă cu 2 despărț. Culină de vară, grânariu, celariu și un coteț. Porțiunea canonică 7 jug. 307°□ cemetierul vechiu și nou amēndouē de 2 jug. Lectical de la 76 familii, și venitele stolarii îndatinatē.

Scolastic. Esamenenele de calificare cu învățătorii de la scolile poporali din archidieceșă, se vor începe la 1 Iuniu n. c. — Despărț. Aiud al reuniunii învăț. archid. își va ținea adunarea generală în scōla din Aiud la 18 Maiu n. — Despărț. Făgăraș, în scōla din Cincul mare la 20 Maiu n.

Advocat nou. La 5 Maiu n. a făcut cu succes strălucit censura de avocat la tabla regésză din Tîrgul-Mureșului Dl. Dr. Nicolae Manoiu din Brașov. Îi dorim tot asemenea și în viața practică strălucit succes.

Dar. Ministrul de culte și instrucțiua publică, a dăruit pentru restaurarea bisericii gr. cat. din Vințul inf. frumoșă sumă de 1000 fl.

Numai două săptămāni mai snt până la sortirea căștigurilor loteriei pentru Casa națională al cărei succes depinde de la zelul și vrednicia națională a Romānilor, pe care au se și-o dovedeschă și prin sprijinirea acestei mărețe întreprinderi culturale romānescē. Împărțite asupra tuturor Romānilor, se recer jertfe minimale de la câte unul, pentru ca întreprinderea să succedă. Un los à 1 corōnă să cumpere fie care Romān și-și va implini o datorință națională, de la care nimenea nu se potē subtrage fără a greși față cu națiunea sa proprie și nisuințele ei spre cultură și înaintare. Losuri se capētă la biroul „Asociațiunii” în Sibiu, la tōte băncile și librării romānescē și la trafice și colecturi de prin orașele cu poporație romānescă.

Erupțiunea Vezuului. S'au produs din nou în cratērul Vezuului exploziuni puternice însoțite de șguduituri frecvente, înse ușore. Cu tōte declarațiunile Observatorului că nu există vre un pericol eminent, populațiunile din localitățile vecine ale Vezuului snt victimele unei panice mari. Multe persoane au petrecut noștea întregă pe drumuri.

Munkácsy Mihály. La 1 Maiu n. c. a murit în sanatoriul de la Endenich l. Bonn, marele pictor magiar Munkácsy. El a fost mai întâiu ucenic de mēsar. Ajutat de unii și alții a studiat la Pesta, Viena, München și aira. Celea mai celebre picturi a le sale snt tablourile: Christos în fața lui Pilat, Christos pe Golgotha și Ecce homo. Osēmintele lui au fost aduse acasă pe speșele statului.

Necrolog + Ambrosie Metea, student în a VII-a clasă gimnasială, a repausat în 4 a lunei curente la casa părinteschă din Vereșmort în al 19 an al etății. Din Blaș au luat parte la înmormântare aprōpe toți colegii lui.

Odihneschă în pace!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfântului Augustin.

— Schiță istorică-culturală —

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

(Continuare.)

II.

Vieta familiei necreștine. Blandeța și paciința Monicei. Dumnezeu Mântuitorul. Pruncii Monicei. Creșterea lui Augustin 353—367.

Nu-i nimica mai deplăns, ca primele săptămâni după o căsătorie rău nimerită. În fie care zi se nimicesc câte un vis dulce! Iluziunile se perd una după alta, pe cum se perd frunzele vestejite într-o zi de toamnă. Se ivesc grobianitățile și contrarietățile de caracter, divergențele de natură, — realitatea groznică. De nu te-ar susține încă credința și iubirea lui Dumnezeu, de a bună samă ai căde în desperare.

Monica până acuma trăi într-o casă pacinică creștină. Ea nici că visa despre viața vre unei familii, a cărei cap să nu fie Dumnezeu, și unde pasiunile desfrânate să răstorne totul, ca un vifor.

Socră-sa trăia încă și ca și când toate împrejurările s'ar fi împreunat, ca să-i amărăscă viața, fii silită, să locuiescă sub un coperiș cu ea. Păgână, ca și Patriciu, îi sêmăna atât la natură, cât și la caracter; era o muiere pretensivă, violentă, nu puteai să încapi de ea, apoi mai era și jalusă, dar jalusă ca o sócră.

Servitorii erau de o pânură cu ei. Neputându-și vărsa mânia față cu dómna cea tinără, se apucară să o calumnieze. Ca să câștige plăcerea sócrei, îi vom vedé cum, clevetesc despre noru-sa. O stare ca acesta e tortură pentru o nevastă de douăzeci și doi de ani, chiar și atunci, când cu iubire și încredere s'ar pute apropia de inima bărbatului său; cu cât mai mult putem să zicem acesta despre Monica, care din zi în zi vedea mai bine prăpastia ametitóre, ce o despărția de Patriciu. Acesta nu putea cuprinde nici de cum viața sfinte sale soții. De rugăciunile ei se uria, elemosinele îi păreau peste măsură mari. I-se părea lucru bizar, că soția sa vrea să cerceteze pe sêraci, pe morboși, și că iubia pe sclavi. Monica la tot pașul dădu de miile de pedeci, despre cari scrie și Tertulian, și cari fiesc cărei soții creștine i-se ivesc în cale, dacă bărbatul ei nu-i de religiuinea sa.

„Cum va pute șerbi lui Dumnezeu“ — scrie acest mare observatoriu — „o femeie creștină, pe lângă bărbatul, carele nu-l adoră pe Acela?! Când ea ar vrea să mîrgă la biserică, el îi dă întîlnire neîndătinat pe la băi; dacă ea vrea să postescă într-o zi, el aranjază pe atunci petreceri; dacă ea vrea să mîrgă de a casă, servitorii tocmai atunci sînt ocupați mai tare. Și ore concede-va bărbatul acesta, ca soția sa umblând din stradă în stradă, să-și cerceteze confrății prin casele lor sêracuțe. Suferi-va acela, ca ea să se scole de noapte pentru a fi de față la solemnitățile Pascilor? Lăsa-o-va el să mîrgă la sfînta masă, ce e atât de ponegrită la păgâni? Aproba-va el, ca soția sa să se scobore în temnițe pentru a săruta ferele mărturilor, și a spêla picioarele sfîntilor?! Dacă ar trebui se dea ceva la străini sau

călători. — cămara, pivnița, toate toate sînt încufate!“¹⁾

Acesta era viața sa mai bine: *suferință de toate zilele a Monicei*. Și ea totuși s'ar fi împecat cu sórtea sa, dacă curățenia inimii nu i-ar fi fost amenințată de pericol. „Dar durere!“ — continuă Tertulian — „ore femeia creștină nu va fi silită de bărbatul păgân la datine păgâne în plăceri? Nu va trebui ea așa să-și folosescă frumșeta, ornamentele; așa să-și grijescă trupul, așa să-și arete iubirea, în cât Dumnezeu se nu-i mai binecuvinte?“²⁾

Tinera și nevinovata Monică esepia și vedu cu mirare deja în primele zile a căsătoriei întreaga miserie a unei inimi omenesci, ce încă nu era atinsă de darul lui Isus Christos. — Vedu, dar totuși nu-și perdu curajul. În loc să desepereze, ca alte multe creștine, sau mai ales în loc să părăsescă casa bărbatului său, — pe cum făcu pe atunci nobila romană *Fabiola*, cea măritată după un păgân nelegiuit, de o pânură cu Patriciu; Monica înălțându-și sus inima pricepu, că Dumnezeu nu de aceea i-a dat acest biet suflet, ca să-l părăsescă, ci din contra, de aceea i-l-a concredut, ca să se nisuescă a-l vindeca, a-l întorce și a-l lumina. Și într-adevăr de ce trebă-i căsătoria, demnitatea, darurile și legăturile intime a ei, dacă nu pentru luminarea împrumutată alor două suflete? De ce-i bună iubirea, — iubirea naturală, când Dumnezeu o dă, — iubirea supranaturală; pe care nu o denegă nimenui, și care ar trebui să nobilizeze sau să suplinescă iubirea naturală: dacă nu ca să servescă de faclă luminătoare? Ca acela, care-l luminat, să lumineze și pe acela, care-i în întunec! și ca pe cum zice Apostolul — cel tare să întărescă în credință pe cel slab! sau ca cel viu se invie și pe cel mort! Și dacă ar trebui să sufere, să gemă, să verse lacrimi, ba și sânge: ar fi un martir destul de frumos, ca o creștină să se sacrifice de tot pentru el.

(Va urma.)

Lumina în cultul dumnezeesc.

(Continuare.)

Acestea pot, să ne fie de ajuns, pentru ca să fim convinși, că folosind în cultul dumnezeesc lumina sîntem credincioși bisericii celei vechi, carea începînd de pe vremea Apostolilor și în tot de una a folosit lumina în funcțiunile sale liturgice și mai ales în s. liturgie. Am vedut și aceea, că folosirea liturgică nu-și are singurul și cel mai de căpetenie temeiul al său în aceea, că în cultul dumnezeesc al creștinilor celor vechi din întimplare lumina une oria a fost de lipsă, pentru ca să se împrăștie întunerecul fizic și așa să se potă serba sfintele taine, bună oră când cultul dumnezeesc se sevârșia în catacombe. Luminile de pe altari și din biserică adevărat că pot, să ne reamintescă zilele acelea grele de persecuții și lupte sângerose, cari siliseră pe creștini, să serbeze sfînta jertfă în timp de noapte ori în criptele cele întunecose ale catacumbelor. Ar greși înse acela, care arderea luminilor cu prilejul cultului dumnezeesc o ar socoti numai de o rămășiță a luminării aceleia, carea cu ocazii de acelea a fost de lipsă spre a împrăștia întunerecul material ori numai de un monument istoric, care să ne reamintescă lucrul

1) Tertulian „Ad uxorem“ lib. II. c. 2.

2) Tot acolo.

acesta. Propria cauză, pentru care se folosește lumina în cultul dumnezeesc, e cu mult mai adîncă, — ea are, să se cerce în armonia, ce există între lumină și între firea și esența liturgiei, ori cu alte cuvinte în aceea, că lumina contribuie la ajungerea scopului, ce-l are liturgia. Lumina contribuie adecă mai ales la înfrumșetarea cultului dumnezeesc și cuprinde întru sine o simbolică forțe bogată, — ea e o podoba a cultului dumnezeesc și tot de o dată și un simbol al tainelor religioase celor supranaturale. Însemnarea și menirea acesta mai înaltă a luminii în serviciul dumnezeesc nu pôte, să se tragă la indoelă. O au declarat adecă biserica și creștinii în toate timpurile în chipul cel mai neîndoios. Deja în cărțile sfinte Scripturi ne întimpină însemnarea simbolică a luminii în variațiunile cele mai diferite. Sfîntii Părinți încă ne îndreptă luarea a minte a dese ori la însemnarea simbolică cea plină de taine, ce o are lumina în folosirea ei cea liturgică. Așa am audit pe s. Ieronim spunendu-ne, că la cetirea Evangheliei se aprind în ziua mare (sole rutilante) lumini, înse nici de cum spre a împrăștia întunerecul, ci spre a vèdi bucuria inimii: „non utique ad fugandas tenebras, sed ad signum laetitiae demonstrandum.“ S. Paulin din Nola cel de pe o vreme cu s. Augustin, pe cum am audit, încă ne spune, că în biserică ard candile cu unt de lemn și faclii de cêră, pentru ca să lumineze chiar și ziua cu strălucire cerescă.

Pentru ca să cunoșcem felurita simbolică a luminii, avem, să fim cu luare a minte la însușirile și efectele frescei ale ei. Originea, firea și lucrarea luminii materiale e pentru noi tainică și învălțată în întunec nepătruns și nescrutabil. Lumina pare mai curînd a fi spirituală de cât materială și de aceea și deprinde o înriurintă puternică asupra minții și inimii: ea lucră asupra minții și inimii îmbărbătând, înseninând și învoioșind. De aceea o a legat Dumnezeu de sóre și de lună și de stele, ca să ne lumineze ziua și noaptea; și dacă sórele e ca și fața cea plină de bunătațe a Tatălui celui din ceruri, carea o lasă, să strălucescă preste lume, atunci luna e asemenea ochinului unei mame ceresci, carele privesce jos la noi mîngăiînd și liniștind, êră stelele sînt ca și privirile unor frați ceresci, cari ne îndemnă și ne zoresc, să lăudăm pe Tatăl nostru al tuturor. Luminii, cari ard în mulțime mare, sînt deja de la fire forțe potrivite, ca să înalte și să înfrumșeteze serbarea liturgică și să trezescă în cei de față o dispoziție sufletescă mai înaltă. Lucirea cea blîndă, liniștită și tainică varșă adecă preste casa și cultul lui Dumnezeu raze de viață, de bucurie, de sperare, de mîngăiare și de fericire. Dintre toate lucrurile, cari putem, să le observăm cu simțurile noastre, lumina e lucrul cel mai curat, cel mai amabil, cel mai gingaș și mai spiritual. Ea se numesce surisul cerului, podoba pămîntului, bucuria naturii, viața zidirilor, flórea colorilor, dulcêța ochilor și a sufletului. Așa de bogate sînt precelințele luminii celei vedute și materiale. Ele fac, ca lumina să fie simbolul cel mai potrivit pentru frumșeta și strălucirea, curățenia și limpedimea lumii celei nevèdute a spiritului și a grației. În vreme ce întunerecul este icóna păgâ-

nismului, adevărată a nesciinței, a rătăcirii, a necredinței, a păcătoșeniei, a fărădelegii, a lipsei de mângâiere și a desperării, pe atuncia lumina trece de simbolul creștinismului, adevărat al adevărului, al grației, al credinței, al înțelepciunii, al virtuții, al mângâierii și al fericirii, care vin din cer și duc la cer. În sensul acesta, care cuprinde toate acestea, aș, să se înțeleagă cuvintele Apostolului de la I Petru 2, 9: „Era noi ne-am ales preoție împărătească, popor sfânt, poporul învierii, ca să vestiți bunătățile celui ce v'a chemat pe voi dintru întunec la minunata sa lumină.”

Întâiu și mai întâiu simbolizează lumina firea și esența dumnezească. „Dumnezeu lumină este, și nici un întunec întru dînsul nu este” (I Io. 1, 5). „Întru mărturisire și în marecuviniță te-ai îmbrăcat, cel ce te îmbraci întru lumină ca întru un vesmînt” (ps. 103, 2). Împăratul împăraților și Domnul domnilor „singur are nemurire și viețuiesce întru lumină neapropiată” (II Tim. 6, 16). „Tota darea bună și tot darul desevârșit de sus este pogorîndu-se de la Tatăl luminilor” (Iac. 1, 17). Dumnezeu e lumina cea vecinică și nezidită, adevărată o mare nestrăbătută și adâncă de adevăr și înțelepciune, de dragoste și sfințenie, de frumusețe și fericire, de maiestate și strălucire. Dumnezeu e și Ziditorul și isvorul a totă lumina materială și spirituală, firică și preste fire.

(Va urma.)

Economie.

Un cuvînt cu învățătorii sătești.

Escelenta revistă „Gazeta Săteanului” din București, publică în Nrul de 20 April v. următorul articol, pe care îl credem de foarte potrivit și cu stările noastre, și de aceea nici nu întărim a-l reproduce. Învățătorii noștri, vor ști apăsătorie folositoare povețe ce se dau în acest articol și vor ști să rețină pentru ei partea care îi interesează mai aproape.

Am auzit dese ori obiectându-se, nouă astor de la „Gazeta Săteanului”, că scim să dăm sfaturi frumoase la auz dar grele de implinit. Nu tot acesta-i și părerea noastră, și de aceea vom analiza în acest articol una din aceste cesti. Așa de exemplu ni-se zice de propoveduirea ce o facem mereu învățătorilor de a da exemple practice de gospodărie țărănească, că le cerem lucruri prea grele acestor apostoli ai luminei. „Cum?, zic unii, dintr'un miserabil salariu de mai puțin de o sută de lei, să mai faci un învățător și model de gospodărie; dar această sumă abia-l ajunge de un trai cînesc”. Adevărat, vom zice noi, un asemenea salariu nu poate ajunge, dacă învățătorul voește a trăi ca la oraș: să-și cumpere totul de a gâta, creștînd că rolul său social e de a da lecții numai de pe catedră. Noi înse vedem lucrul cu totul din alt punct de vedere și credem, că învățătorul, de în dată ce vine în sat, trebuie să aibă cea dintâi grijă a-și întemeia o mică gospodărie țărănească, fie chiar împrumutînd asupra lefii. Acesta va fi la început, constînd din o vacă de lapte, câte va oi, un cal de muncă, vre o căte va știubea și paseri de curte. Pentru toate acestea nu trebuie sume atât de mari, și cu atât mai mult cu cât banii cheltuiți îi vor aduce îndoit, scutindu-l de cheltuiela hranei. Dl Moga arată cum multe grădini ale școlilor le-a găsit pline de bălării în loc să le fi găsit lucrate.

Nu zicem că nu sînt și învățători cari și-au înțeles rolul lor în sate; dar era-și nu voim să ne înșelăm singuri, cînd scim destul învățători, cari, fiind prea tineri și neexperimentați, s'au îndatorit pentru haîne și alte lucruri nu neapărat trebuitoare. După noi un învățător ar pute fi cel mai bun gospodar din sat, fiind că are marea înlesnire de a

ave la îndemînă o sumă bănească hotărîtă, er hrana și mare parte din îmbrăcăminte ar trebui să o aibă din produsele casnice. După noi învățătorul model ar fi o fericire pentru el și sate; căci ar ave mai întâiu el singur belșugul și ar sluji de exemplu țeranilor. Numai de la învățător sateții pot lua model; căci între gospodăria lor și a proprietarului ori arendașului e prea mare deosebire. Învățătorul, prin gospodăria sa, ar sluji nu numai de model țeranilor, dar ar face și educația practică a copiilor. E azi deplin dovedit că educația intelectuală, ori cum am zice cărturară, nu trebuie să se facă singură, ci împreună cu cea practică. Și cu atât mai mult, cînd e vorba de fii sateților și muncitorilor, e o crimă de a-i face să piardă obișnuința de a munci.

Mai repetăm: un învățător pătruns de rolul său trebuie să fie și bun gospodar; să nu credă, că dacă-i slujbaș, trebuie să trăiească numai din lefă. Casa lui și școla să fie model de curățenie și igienă; acareturile pentru vite și paseri idem; grădina de zarzavat, livada de pomi, prisaca și tot ce formează mica gospodărie se ademenescă pe sateții ca să le imiteze. Vorbele și sfaturile noastre pot fi de folos învățătorilor, cari sînt omeni culti; sateților le trebuie exemple, trebuie să aibă pe cine imita. Nevasta învățătorului, dacă e și ea învățătoare, bine, va lucra în aceeași direcție învățînd pe fete gospodărie omenescă; er de nu, tot ea va trebui să fie modelul gospodinei țărance. În casurile orânduite pentru lucrările practice, învățătorul își va duce elevii la câmp, în grădina și livada; îi va deprinde la răsădit și îngrijit pomii, la lucrutul grădinăriei, la îngrăditul gardului, la reparatul acaretelor de vite, cu un cuvînt la tot ce trebuie să formeze un bun gospodar. Se va arăta cum trebuie păstrat gunoiul și îngrășat grădina sau ogorul; cum trebuie alese semînțele bune etc. Se va dovedi cum se îngrijește vitele și că o vită bine îngrijită e comoră la casa omului, pe cînd rău hrănită, rău ținută și neadăpostită e adevărată sărăcie. Timp de patru-cinci ani, cînt urmăză băeții și fetele școla, va stăruia să le sădească în suflet, pe lângă alte sentimente frumoase, și sentimentul ordinii și bunei stări materiale, să le întipărescă în suflet, că prin o muncă sistematică, dînsii vor pute duce viață tînită; să le trezească ambiția spuindu-le că nemuriile străine își bat joc de nesciința noastră, numindu-ne leneși și proști; și dacă țin la numele de Român, atunci să se silescă a dovedi că-s destul de deștepti pentru a-și croi și ei prin muncă o viață mai omenescă. Cînd învățătorul va fi model de gospodar, țeranii vor trimete cu drag copiii la școla ca să învețe, pe lângă carte, și meșteșugul bunei gospodării.

Să nu credem că într'o gospodărie țărănească, așa cum voim noi, nu se cer iscusință și multe cunoștințe, pe cari țeranii nu le au de unde învăța. Ori ce s'ar zice, nu vom crede nici o dată, că un învățător nu-și poate înjgheba o mică gospodărie, căci dacă el, care are casă, dese ori pămînt și un venit bănesc regulat, nu ar pute; atunci de unde să potă țeranul?

Noi scim exemple, cînd omeni de caracter și economi au început aproape cu nimic și au ajuns să-și formeze un mic avut. Învățătorii sînt omeni tineri, și omul la această vîrstă poate face jertfe și suferi privații neînchipuit de mari, ales cînd îl încalzește un ideal, ba chiar și propriul interes. Învățătorii să vrea numai și vor pute, să-și smulgă din cap nenorocita idee că ei sînt cărturari și decî meniți a trăi din budget. Această nenorocită idee ne duce pe noi Români de ripă.

Mai mult, sateții ar ave încredere în sfaturile unui învățător plugar și atât de iscusit gospodar; iar socoti ca pe un frate mai mare, pe cînd așa sînt plecați a-l lua în bătae de joc. Și la drept, ce încredere să aibă în sfaturile unui om, care nu se poate sfătui mai întâiu pe dînsul; care dese ori alergă la satean să-l dea o cîpă,

un oi ori o oca de lapte? Ce încredere să aibă într'un om, care învață pe copii ani de zile cîte va slove și-l stingheresc de la trebă, îi desvătă de muncă, în cînt, cînd vin a casă, cu greu s'apucă de lucru? Învățătorul ar trebui să fie în sat apostol propoveditor de solidaritate și elevii în césurile de lucrări practice să facă unii la alții clacă pentru grădinărie, curățirea și plantarea pomilor, etc. Atunci sateții n'ar pute zice că învățătorul își lucră numai grădina lui cu elevii din școla. Er iarna să-i învețe cu tot din adinsul micile industrii și rostul bunei gospodării de pe lângă casă! Dar pentru toate acestea trebuie ca mai întâiu să fie însi-și învățătorii buni gospodari și buni muncitori. Dacă țeranii din Transilvania sînt mai cuprinși, pricina e că au fost în contact cu Sașii și cu Ungurii, cari sînt buni agricultori și iscusii în ale gospodăriei.

Scim că toate acestea nu se pot face ca în poveste, dar ori cum, trebuie un început. Mărturisim din nou, că pentru noi e lucru neînțeleș, să stea cine va la țară și să cumpere totul ca la țîrg, er în grădina școlii să crească dudăul și să se proslăvescă șerpii și șopările. Cîte va hectare de pămînt lucrate bine și o mică gospodărie casnică bine alcătuită, pot da belșug unei familii întregi; dovadă că vin străini și trăsesc din belșug în acest mod. Pentru noi Români a fost o adevărată nenorocire că prea mulți și prea curînd am părăsit agricultura, dar e vreme să recunoștem greșela. Să învățăm carte, iubiți cetitori ai „Gazetei Săteanului”, dar să nu părăsim pămîntul și tote micile industrii ce se țin de el; să învățăm și pe alții a-l cultiva și a-l iubi, și numai ast fel vom scăpa de crîșă și de calamități și mai mari, pe cari fatal le aduce nevoia și sărăcia. Să ne învățăm, noi în de noi, cînt mai e vreme, căci e val de poporul pe care-l învață străinii gospodăria.

(„Gazeta Săteanului”).

Cursuri de agronomie. Inspectorul școl. din com. Alba inf. notifică, cum că la școlile agronomice din Ada, Lugos, Kecskemét, Rimaszombat și N.-Szt-Miklós se vor ține de la 1-28 Iuliu n.: cursuri gratuite de agronomie, la cari pot lua parte cîte 20 învățători, apoi cîte de la 2-29 Ang. n. se vor ține alte cursuri la școlile înșirate mai sus, cum și la Păpa, Jászberény, H. M. Vásárhely, Csakóvár, Szt. Imre, Gioagiu, Csaba, Karczași Szabadka, la cari asemenea pot lua parte tot cîte 20 învățători. Pentru participarea la aceste cursuri va primi fie care ajutor de cîte 100 cor. pentru călătorie și întreținere. Cel ce doarec să iele parte, să-și trimită cererile pînă la 15 Maiu n. inspect. școl. Vor fi preferați învățătorii, cari n'au mai fost la atari cursuri și la școlile cărora se speră, că se va deschide școla de repetiție agronomică.

„Chiorana” este numele noului institut de credit și economii, pe care mai mulți fruntași români din părțile Sătmăruului au hotărît să-l înființeze în Șomcuta-mare. Spre acest scop fundatorii, în frunte cu dl George Pop de Basesci și Andreiu Cosma, directorul „Silvaniei”, au distribuit în publicul român prospecte și coli de subscriere cu termin pînă la 1 Iulie n. „Chiorana” se înființază pe timp de 90 ani, cu capital de 100.000 corone împărțite 1000 acții à 100 corone. La subscriere sînt a se plăti 10% din valoarea nominală și cîte 2 cor. de fie care acție ca spese de fundare. Restul se va plăti în ratele următoare: 10% la 30 zile după adunarea generală constituantă, 10% la 60 zile, er celalalt rest la provocările direcțiunei, cari înse nu pot urma în rate mai mari de cîte 10%, și la terminuri mai scurte de cîte două luni.

Un prospect și colă de subscriere se află și la redacția „Unirii”.

Bibliografie.

A apărut:

Scurta Istorie a lui Mihail Vitezul în amintirea celor sevărsite acum trei sute de ani de N. Iorga, preț 1 leu.

Povestea Privighetorii, e titlul unei drăgălașe povești compuse de prof. I. Manliu, după minunata poezie „Inșirăte-mărgărite“ de Vas. Alesandri. Broșura elegant tipărită pe hârtie fină costă 25 bani. Se află de vândut și la Tipografia noastră.

A apărut și se află de vândare la **Tipografia seminarială din Blăș:**

Istoria legii nouă de Dr V. Szmigelski, tomul I. Tineretele lui Isus. Isus ca profet, 399 pag. preț 4 cor. tomul II. Isus ca preot, 320 pag. preț 3 cor. 40 fil. Și în tomul al doilea apărut acum întâlnim același stil plin de frumusețe, aceeași limbă românească curată, aceeași admirațiune și încântare pentru faptele mărețe săvârșite de Omul-Dumnezeu în ultima săptămână petrecută pe pământ. Și venitul ce va realiza din cartea această autorul îl destinăză fondului provincial de salarizare la care dînsul a pus basă.

Recomandăm istoria această cu tot de dînsul ca pe o scriere necesară și foarte folositoare fie cărui adevărat creștin.

Dr Victor Szmigelski: **Ermeneutica biblică**, compusă după Ubaldo Ubaldi, Blăș 1899, pag. 180, preț 2 cor. Ca și de la cele alalte publicații ale sale dl autor destinăză și venitul acestei publicații pentru formarea unui fond provincial de salarizare a preoților și învățătorilor. Manualul e destinat pentru facultățile de teologie, dar poate fi de folos și celor cari se ocupă cu studiul sf. Scripturi.

Jertfa creștinilor. Comentariu al liturgiilor bisericii grecești compus de Dr Victor Szmigelski. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Preavenerabilului Ordinariat mitropolită de Alba Iulia și Făgăraș. Blăș 1897. Tipografia seminariului arhidieceșan. Pag. 230 în 8°. Preț 2 cor. 10 fil. sau 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

„Ben Hur“, de Lew. Wallace, tom. I. 539 pag., tom. II. 508 pag., preț broșurat 1 fl. 45 cr. Blăș. Tipografia seminariului arhidieceșan. 1898.

În atențiunea domnilor învățători români.

Aducem la cunoștința domnilor învățători de la școlile populare, că Înaltul Ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică cu datul de 26 Martie 1900 Nro pres. 1070 a aprobat manualul „Geografia pentru școlile populare, întocmită pe baza planului ministerial de învățămînt, partea primă, pentru clasele III. și IV. de Vasile Goldiș prof. gimn.“

În legătură cu această anunțăm pe domni învățători, că tocmai acum a ieșit de sub tipar și partea a doua din Geografia dlui Vasile Goldiș.

Ambele părți se pot procura de la librăria editore Cincru Brașov, pe cum și de la toate librăriile din patrie.

„Istoria dieceșei gr. cat. de Oradea-mare“ de Dr Ioan Ardeleanu, partea I și II-a se află spre vîndare la auctorul. Oradea-mare, Nagy-magyar utca gör. kath. elemi iskola. Partea I. 80 cr., partea II. 60 cr., ambele 1 fl. 40 cr., 10 cr. porto, pentru teologi și învățători sau pedagogi cu 1 fl. 10 cr. ambele părți.

Manual de Psihologie și Logică pentru clasa VIII a școlilor medie edat de Dr Vasile Hossu. Blăș. Tipografia seminariului arhidieceșan. 1898. Preț 2 cor. 40 fil.

Henry Bolo: **Tragedia Calvarului** tradusă de membrii societății de lectură „Inocențiu Micu Clain“ a teologilor din Blăș. Edit. societății, pag. 287, preț 2 corone.

G. Coșbuc: **Războiul nostru pentru neamuri**, ed. III. București, edit. C. Sfetea, XVIII+287. pag. preț 50 cr.

Posta redacțiunii.

Dlul I. B. în K. Nu putem reflecta la ofertul Dvostre, nefiind respectiva carte potrivită nouă.

Dlul I. P. în Bucuresc. Mulțămită pentru cele trimise, nu scim dacă o vom publica sau nu, fiind deja reproducă de unele din ziarele noastre. Vă rugăm ca articolul promis să ni-l spedați la timp. Despre celelalte am dispus după cerere.

Dlul I. P. R. în R. Nu putem implini, de cât alternativa cea mai simplă. Azi am și dispus să vi se spezeze foă; mulțămită pentru manuscris. Cele promise le așteptăm spre a le avé la dispoziție în cas de lipsă. Salutare!

Dlul R. în F. Inseratul Diale va apărea în numărul viitor, de data asta a sosit prea târziu.

Correspondințele »Din Protop. Dergea« și »Reghin« »Mulțămită publică« ș. a. a trebuit să rămână din lipsa de spaț. Puțină răbdare.

Felcs Szecs (p. N. Sajó). Primit și achitat an. 1898. Ne rugăm și pentru 1899.

F. Szidogy. Primit cu mulțămită și achitat anul 1895 și 1896.

Válasz. Primit și achitat anul 1892 Ianuar—Octobre.

Sevestreni. Cu abonamentul până la finea anului 1899 suntem în regulă. A fost o greșelă. Ședula a rătăcit dela numărul vecin.

Editor și redactor răspundător:
Aurel C. Domșa.

Nr. 42—1900.

(10) 1—1

Licitație minuendă.

Preaveneratul Consistor Mitropolitan gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș prin rezoluțiunea de datul de 2 August 1899 sub Nr. 3781 a aprobat planul și preliminarul noūei bisericii din Murăș-Dateș; pentru edificarea căreia se publică licitațiune minuendă, carea se va ține la casa parochială din Murăș-Dateș (Comitatul Turda-Arieș, cercul Murăș-Ludoș) în 27 Maiă a. c. la 2 ore p. m.

Spesele edificării după devis sînt preliminate în suma de 5813 corone 52 fileri a fară de materialul de cărămidă și petră. Concurenții sînt obligați a prezenta certificate de aptitudine și că au executat lucrări de asemenea natură, pe cum și a depune după suma preliminară ca vadiu 10% ér după licitațiune întreprindătorul va întregi acest vadiu cel puțin la 15% după suma licitată, care se va deține ca garanță.

Condițiunile speciale, devisul și planul edificării se pot vedé la oficiul parochial gr. cat. din Murăș-Dateș în fie care zi până la termenul de licitație.

Curatorul bisericesc gr. cat. din Murăș-Dateș (gara Kutyalva).

Vasiliu Angel
paroch gr. cat.

Cecoa Vasille
curator primar bisericesc.

DAUERHAFT,
GERUCHLOS

Christoph-Lack
fără miros și se
uscă repentin.

SOFORT
TROCKNEND

Christoph-Lack
fără miros și se
uscă repentin.

DER RECHTE

Christoph-Lack

IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

Cu veritabilul

Christoph-Lack se pot văpsi (colora) padimentele caselor, fără de a se întrerumpe folosirea acestora, fiind că nu are mirosul cel neplăcut cum și uscarea târzie și scortosă, ce o au văpselile și lacul de olei. A fară de acestea modul întrebunțării lui e de tot simplu, în cât îl pôte face fie cine. Podelele văpsite se pot șterge cu cârpă udă, fără ca ele să își pèrdă ceva din lustru. — Se deosebesce:

Christoph-lack colorat, brunet galbii și mahagoni brun, carele ca și văpsela de olei acopere și tot o dată dă și lustru: pentru aceea se pôte folosi la tot felul de podele, vechi și nouă. El acopere deplin tot felul de pete, văpsitura anterioră șcl.; și

Christoph-lack curat (necolorat), pentru podele și parchete nouă, carele dă singur lustru. Mai ales pentru parchete și podine nouă obduse deja cu văpselă de olei. Acesta dă numai lustru, deci nu astupă mustrele de lemn.

1. *Collis postal*, cam 35 mtr. □ (2 chili mijlocii) costeză 5-90 cr. v. a.

În tôte orașele, unde să află deposite, comănde de directe se fac la aceste; probe de colorituri și prospecte gratis și franco. La cumpărări să se bage bine de samă la firmă și la marca fabricice, fiind că fabricatul acesta existent de la 1850, e imitat și falsificat în multe forme și ast fel se aduce în comerț, de o calitate de tot rea și necorespundătoare scopului.

Franz Christoph

aflătorul și singurul fabricant al Christoph-lackului veritabil.

Deposite în:

Blăș: la Ludovic Schuller

Aiud: „ I. Kindl

Sibiă: „ Franz Iohn Söhne.

(7) 8—15